

El naixement del bàsquet de Manacor (1940-1960)

Albert Carvajal Mesquida, Antoni Gomila Grimalt

Com va passar als Estats Units a finals del segle XIX i a Espanya a principis del XX, el bàsquet es popularitza a Manacor durant la dècada dels anys 1950 de la mà de centres educatius presents a la ciutat com el col·legi La Salle o l'Institut de Segona Ensenyança Ramon Llull. Cronològicament, aquesta data s'engloba dins els primers anys de la consolidació internacional de l'esport de la cistella (1945-1975). Tot i això, el bàsquet ja havia tengut una presència efímera entre nosaltres l'any 1942 gràcies al suport de la Delegación Local del Frente de Juventudes, organització de caràcter formatiu i juvenil que s'interessà per incorporar nous esports d'equip, moderns i alternatius, a les activitats estrella dins el malmenat panorama local: el futbol i el ciclisme eren, al costat de l'hípica, els focus on es concentraven les pràctiques esportives. Enfront de la força i les friccions, se cercava implantar un entreteniment suficientment actiu que requerís més destresa i que no tingués molt de contacte físic. Al setmanari *Arriba* del 23 d'abril d'aquell any es publicava la següent nota: "Este local está preparando equipos de Atletismo, Balón-cesto, Balón-pié... etc. Si hay algún aspirante a alguna de estas ramas del deporte, puede pasar por esta Delegación la cual procurará que queden satisfechas sus aspiraciones". Malauradament, no sabem l'èxit que obtingué aquesta convidada.

No serà fins tres anys després quan trobem les primeres referències de la seva pràctica a Manacor. Així, a les festes patronals de Sant Jaume de 1945, s'organitzà una exhibició de bàsquet a càrrec dels equips femenins del Instituto i de Falange de Palma. Des del setmanari *Arriba* es convidà l'afició manacorina a practicar el nou esport, al qual qualifica de vistós, "ya que, a no dudarlo, sabrá adaptarse enseguida a él por lo fácil y poco costoso que es y mirar así de ver que el nombre de Manacor suene con respeto en otro ambiente deportivo. Manacor puede hacerlo ya que siempre se ha distinguido por su cantera de buenos deportistas". Com veim, la premsa local intentava fomentar el bàsquet amb la

Instantània d'un partit a la pista del quarter del batalló La Cruzada de Manacor.

Equips de bàsquet del col·legi La Salle (dempus) i de la Peña Azulgrana (agenollats).

intenció que es formàs un equip: “Al saludarlos desde el periódico [als equips], les agradecemos el que nos proporcionaran la agradable emoción de un nuevo deporte, todavía no practicado en nuestra Ciudad y que quizá con motivo de esta exhibición sea el iniciamiento de dicho deporte por nuestro Club de fútbol, creando esta sección”. El redactor d’aquest article demanava també públicament que es repetissin partits com el viscut ja que només així s’aconseguiria que el públic s’hi interessàs fins al punt d’haver de muntar una secció de bàsquet lligada a algun dels clubs esportius existents a Manacor. El cert és que d’ençà d’aquest partit celebrat el 25 de juliol de 1945 s’iniciaren conversacions per crear un equip de bàsquet.

Ben segur que totes aquestes bones intencions no arribaren a bon port ja que, després de quasi vuit anys sense activitat, el 10 de maig de 1952 la premsa local es feia ressò de la inauguració d’una esplèndida pista de bàsquet en el terreny de ses Moreres sota l’empenta del col·legi La Salle, que muntà el seu primer equip per tal de participar a la primera ronda del torneig Frente de Juventudes dins el grup dels pobles. N’era entrenador l’instructor d’educació física militar

Joan Vicens Verd, i els seus primers jugadors Muntaner, Bisellach, Sastre, Nadal, Sansó, Garau, Rufiandis, Osorio, J. Rosselló, Suñer i P. Rosselló. Crida l'atenció constatar com en el camp de ses Moreres es disputaven també els partits d'altres equips de fora poble, cosa que demostraria com Manacor fou pioner del novell esport a la comarca del Llevant. El setmanari *Arriba*, sempre atent a la notícia, afirmava: “Un nuevo deporte, el baloncesto, juego brillante y espectacular, ha conseguido al fin cuajar en nuestra ciudad”.

L'any 1955 s'inicià el primer campionat local de bàsquet organitzat també pel Servicio de Educación Física del Frente de Juventudes. Un dels artífexs de la seva creació fou el delegat local Salvador Bauçà Gelabert, destinat com a instructor a Manacor l'any 1953. Entre els equips participants destacaren el Frente de Juventudes i el de soldats d'infanteria. De la seva segona edició (1957) coneixem els noms de tots els equips participants: Col·legi Ramon Llull, Crucero Baleares, Batallón La Cruzada, San Jaime i La Salle. Pels comentaris de l'època es pot afirmar que l'esport no gaudia encara de gaire popularitat. El setmanari *Arriba* escrivia: “cabe esperar arraigue definitivamente este deporte en nuestra Ciudad, ya que [...] se pone de manifiesto las magnificas condiciones de algunos elementos para practicarla”. El guanyador del torneig tenia dret a participar al campionat provincial. Algunes empreses de Manacor hi col·laboraven mitjançant el lliurament d'algun obsequi. Fou el cas de Cafès Samba, qui patrocinava el trofeu a l'equip més regular.

Per a la temporada de 1958 el campionat disposà de dues categories, cadets (formada per jugadors de més de 16 anys) i juvenils (per jugadors de manco de 16 anys). Formaven la primera els equips Batallón La Cruzada, Col·legi Ramon Llull, Col·legi La Salle, l'Agrupació Artística Salla i la Peña San Jaime. De la segona, Col·legial La Salle, Col·legi Ramon Llull, La Cierva (adscribit al Col·le-

Salvador Bauçà Gelabert, delegat local del Frente de Juventudes, un dels artífexs del naixement del bàsquet a Manacor.

gi Ramon Llull) i la Unió Mercantil (depenent de les acadèmies d'estudis mercantils de la ciutat). De tot plegat es pot destacar el paper que jugaven els centres educatius com a planters de jugadors. Quant a la pista de ses Moreres, sembla que deixà d'utilitzar-se aviat i els partits hagueren de disputar-se al camp del quarter d'infanteria Batallón La Cruzada, gràcies a la cessió feta pels seus caporals. Entre alguns sectors esportius es començà a veure necessària la construcció d'una pista més ben condicionada. En aquests anys el millor equip local era el Frente de Juventudes, representant de la ciutat als campionats provincials, dels quals arribà a quedar segon classificat el 1956.

Retall de premsa d'un campionat local de bàsquet dels anys 1950.

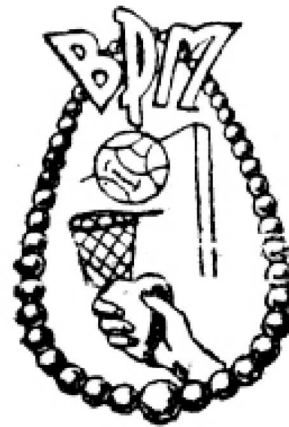
Equips del Frente de Juventudes (acotats) i del col·legi Ramon Llull (dempeus).

Equip juvenil del Baloncesto Perlas Manacor.

Fou precisament l'any 1958 quan tengué lloc un fet que marcà l'esdevenir del bàsquet a la nostra ciutat: el 20 de desembre es funda el club Baloncesto Perlas Manacor. Presidit per Pedro Galmés Rierra, el nou equip nasqué de la necessitat de potenciar el bàsquet local a nivell illenc. Patrocinat per Manuel Morales Pérez (director gerent de Perles Manacor SA), l'equip passà a considerar-se una secció del CD Manacor de futbol, encara que seria regit per una directiva pròpia. Fou inscrit al campionat de segona regional de Balears. El seu primer partit oficial es disputà a Palma contra el Gimnàstic, i aconseguí la victòria per 18 a 28 punts. A manca de pista local hagué de jugar tots els partits a fora.

El 31 de gener de 1959 un grup de seguidors del FC Barcelona formaven a Manacor la Peña Azulgrana Barcelona amb l'ob-

Escut del club Baloncesto Perlas Manacor.

jectiu no només de donar suport a l'equip català sinó també de crear un equip de bàsquet i un altre de futbol juvenil. En fou el primer responsable Gaspar Forteza Fuster. El seu primer encontre es jugà al pati del quarter del batalló la Cruzada i el rival fou el Perlas Manacor. El redactor que cobrí la notícia per al setmanari *Arriba* comentava: “Poco importa en esta ocasión el resultado obtenido en este encuentro, pero sí es destacable el hecho de que en nuestra ciudad haya calado tan hondo el bello y viril deporte del baloncesto y sean ya varios los equipos que se han formado”. Afegia que la Peña Azulgrana era el grup que comptava amb més possibilitats d'aspirar al títol de campió donada la qualitat dels seus jugadors, especialment dels germans Oliver i de Gaspar Forteza.

El 7 de març de 1959 *Arriba* publicava fins a sis breus sota el suggestiu títol de “Efervescencia baloncestista en Manacor”. A més de recollir els resums de diferents partits amistosos entre equips locals, es feia ressò de les següents notícies:

1. L'endemà es disputaria el primer partit federat a Manacor. Enfrontaria l'equip local Baloncesto Perlas Manacor contra el Águilas de Sóller, corresponent a la competició de II categoria. L'entrada al pati del quarter seria gratuïta per facilitar l'assistència d'aficionats.
2. S'havien constituït els primers equips femenins de la mà del col·legi La Puresa, que disputarien partits amistosos amb les seves companyes de Palma. Formaven dos grups, un d'antigues alumnes i un altre d'alumnes actuals.
3. L'Ajuntament havia iniciat la construcció d'una pista dins les instal·lacions del camp municipal d'esports. Fou beneïda solemnement per l'ecònom Mn. Monserrat Binimelis la segona festa de Pasqua d'aquell any. L'acte se solemnitzà amb diferents partits. El setmanari *Arriba* fou una vegada més forçà eloqüent: “Ahora es cuando realmente, y sin temor a equivocarse, puede decirse que el baloncesto ha entrado en Manacor por la puerta grande”. Aviat fou considerada com una de les millors pistes de Mallorca.
4. La Delegación de Juventudes tenia previst posar-se al capdavant del proper torneig local.

En aquests anys la Federació Balear de Bàsquet organitzava el trofeu VICA, en què prenién part equips de primera i de segona categoria i que servia per preparar el campionat oficial permetent la disputa de partits amb equips més potents i històrics com l'Hispania o el Patronat de Palma. Generalment hi participaven poques formacions ja que alguns dels equips es consideraven inferiors a la resta malgrat que es tractava d'un torneig preparatori per al campionat oficial. L'any 1960 el Peña Azulgrana en fou campió, guanyà el darrer partit al Patronat de

Club Peña Blaugrana de Manacor.

Palma (en aquells moments campió de Balears) amb un resultat de 47 a 34, circumstància que demostra el nivell dels equips manacorins.

El 22 d'octubre de 1960 la directiva del Baloncesto Perlas Manacor confirmava que estava treballant en la formació d'un equip femení per prendre part a les competicions oficials. La idea es convertí en realitat l'11 de febrer de 1961, quan jugà el seu primer partit el Baloncesto Perlas femení dins un campionat en què s'enfrontava a altres cinc grups de diferents pobles. La novetat d'aquest campionat era que els partits es disputaven els horabaixes i no els dematins com era costum, "para ver si los no aficionados tendran más alicientes para conocer tan bello deporte". La realitat era, emperò, que els organitzadors reservaven els matins per als equips masculins en les seves diferents categories.

Dins aquesta etapa d'apogeu i expansió del bàsquet a Manacor cal dir que

el mes de novembre de 1960 sortia al carrer el primer número del *Boletín de Baloncesto*, editat conjuntament per la Delegación de Juventudes i el club Baloncesto Perlas Manacor. El seu objectiu era divulgar i fomentar aquest esport mitjançant la publicació d'entrevistes als presidents de diferents equips, seguiment dels campionats, articles d'opinió, etc. Col·loquialment, el jovent coneixia la publicació amb el nom de B.B.

La dècada dels anys 1960 obriria les portes als 20 anys de major seguiment d'aquest esport a Manacor, de la qual cosa esperam parlar en propers estudis.